

Nr 324.

Av herr **Holmström**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående Göta pansarlivgardes förläggning m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 318 föreslås, att Göta pansarlivgarde (P 1) skall förläggas till Enköping. Med fränseende av att »en förläggning till Enköping i vissa hänseenden icke är helt tillfredsställande» sker det av huvudsakligen ekonomiska skäl.

Det torde emellertid vara tydligt, att valet av Enköping icke ens av ekonomiska skäl är det bästa, medan å andra sidan de icke helt tillfredsställande omständigheterna framstå såsom rätt allvarliga.

Olägenheten med att lämpligt fält för skjutning med grovkalibriga vapen icke kan anläggas i närheten av Enköping delar platsen i mer eller mindre hög grad med övriga, som varit ifrågasatta. Avsikten är, att regementet skall använda Utö såsom skjutfält tillsammans med det i Strängnäs förlagda P 3. På grund av den långa, tidskrävande och dyrbara transporten av materiel Enköping—Utö—Enköping bygger denna plan på att erforderlig skjutövningsmateriel under hela skjutperioden skall vara stationerad på Utö.

I Enköping finnas icke möjligheter till samövningar med andra truppslag. Krigserfarenheten visar, att sådana, främst med infanteriet, äro absolut nödvändiga. För att få till stånd sådana samövningar måste något eller några av de samövande förbanden förflyttas en avsevärd väg.

Med hänsyn till att övningsfältet i Enköping är så litet, måste det då i stor utsträckning bli pansarförbanden, som skola förflyttas. Detta kan ske antingen medelst landsvägsmarsch, som kräver en mycket stor förbrukning av flytande bränsle och smörjoljor samt förslitning av den dyrbara stridsvagnsmaterielen, eller också måste transporten ske med järnväg, vilken naturligtvis kräver vissa kostnader och med hänsyn till stridsvagnarnas storlek och tyngd blir besvärlig och tidsödande särskilt vid i- och urlastningarna.

Härvid är att observera, att dessa samövningar måste ske ofta och på olika utbildningsstadier, varför med hänsyn härtill en förläggning till Enköping måste anses synnerligen otillfredsställande.

Övningsfältet i Enköping blir jämförelsevis litet och medger icke fältskjutning med eldhandvapen eller med stridsvagnarnas finkalibriga vapen.

Stridsvagnsmaterielen kräver för underhåll tillgång på verkstäder. Några för detta ändamål lämpliga finnas ej i Enköping.

Ett stridsvagnsregementes förläggning kräver luftförsvar. Sådant torde ej nu finnas i Enköping.

Det må här även pekas på några sociala synpunkter.

Det tillämnade övningsfältet i Enköping består till omkring 50 % av odlad jord under relativt hög kultur. Det måste vara synnerligen oklokt att undandraga folkförsörjningen denna goda jord. Det är för övrigt icke i överensstämmelse med av statsmakterna gjorda uttalanden.

I Enköping finnes icke gymnasium. Detta medför stora kostnader och andra olägenheter för regementets personal beträffande barnens fostran och utbildning och kommer naturligtvis att verka menligt på rekryteringen av regementet. Även bostadssvårigheter komma att yppa sig i Enköping.

Till slut må framhållas, att det måste taga mycket lång tid att få regementets förläggning färdig i Enköping, då icke endast alla byggnader skola uppföras utan även övningsfält, skjutbanor och dyl. ordnas.

För kort tid sedan framlades ett förslag om att till Gävle förlägga infanteriets officersaspirantskola. De utredningar, som i samband därmed gjordes, gävo följande resultat.

Kaserner och därtill hörande byggnader skulle uppföras å en av staden upplåten plats belägen omedelbart intill Kungl. Hälsinge regementes kaserner. Det skulle kunna ordnas en viss från ekonomisk synpunkt sett betydelsefull samverkan mellan skolan och regementet. Sålunda skulle dess matinrättning kunna användas endast med en påbyggnad av matsalen. Som regementet enligt riksdagens beslut kommer att få ett nytt exercishus, skulle även detta kunna gemensamt utnyttjas. Även sjukhuset och tvättinrättningen samt andra lokaler och anordningar skulle kunna stå till skolans förfogande. Förutom sin egen skjutbana äger regementet disponera även Gävle Frivilliga Skarpskytteförenings synnerligen präktiga skjutbanor. Dessa skulle även stå till skolans förfogande.

En förläggning av aspirantskolan till denna plats skulle alltså göra, att en del för skolan eljest erforderliga byggnader icke behövde uppföras, liksom också att vissa andra anordningar icke behövde vidtagas. Och därmed skulle byggnads- och anläggningskostnaderna bli förhållandevis mycket små.

Den årliga driftkostnaden skulle givetvis också bli avsevärt lägre än om skolan förlades helt självständigt.

Frågan om aspirantskolans förläggning är ännu ej avgjord. Det torde dock av vissa särskilda utbildningsskäl vara föga sannolikt, att aspirantskolan kommer att förläggas till denna för densamma i övrigt mycket lämpliga plats.

En förläggning av Göta pansarlivgarde till denna plats skulle i stort sett skapa samma mycket stora ekonomiska fördelar beträffande byggnads-,

anläggnings- och driftskostnader, som beräknades för aspirantskolan. Man vinner också den mycket stora fördelen, att förläggningen i Gävle kan bli *färdig* betydligt fortare än i Enköping. Regementet blir tidigare uppsatt.

En hel del ytterligare fördelar skulle vinnas för pansarregementet.

Hälsinge regementes stora övningsfält är ett av de största och mest omväxlande, som finnes i landet. Detta framgick bl. a. av den utredning, som gjordes inför 1925 års indragning av regementen. Det torde vara synnerligen lämpligt för stridsvagnsövningar. Fältet äges av kronan.

Möjligheten till såväl skol- som fältmässig skjutning med eldhandvapen finnes på de ovan nämnda skjutbanorna och i regementets fältskjutnings- terräng, som också erbjuder möjligheter till skjutning med stridsvagnarnas finkalibriga vapen. Fältmässiga skjutningar med dessa kunna också försiggå på det endast 33 km. från staden belägna Marma stora artilleriskjut- fält. Detta måste vara en mycket värdefull tillgång för ett pansarförband.

Skjutningar med grovkalibriga pjäser kunna ske vid Utö på samma sätt, som är tänkt för regementet vid en förläggning till Enköping. Det blir för personalen en 10,7 mil längre järnvägsresa från Gävle än från Enkö- ping, vilket ju är fullkomligt betydelselöst i sitt stora sammanhang.

I Gävle kan pansarregementet få dagliga samövningar med sin närmaste granne, Hälsinge regemente. Vid Älvkarleö, 26 km. från Gävle på vägen till Marma, äro vissa perioder ingenjörstrupper förlagda, med vilka sam- övningar också kunna ske. Och i Söderhamn, 10 minuters flygväg från Gävle, ligger Hälsinge flygflottilj.

En förläggning till Gävle erbjuder alltså stora möjligheter till samöv- ningar med andra vapen. Betydelsen härav har tidigare framhållits i mo- tionen.

I Gävle finnas verkstäder av olika slag, som kunna tillfredsställa pansar- regementets behov därav.

Ett intensivt bostadsbygge har under de senaste åren pågått i staden och pågår alltjämt. Det torde därför bliva tillgång på bostäder utan statens eller andra extra ordinära åtgärder.

I staden finnas, förutom fullständigt läroverk och högre flickskola, även en borgarskola och högre handelsinstitut samt en yrkesskola. Regements- personalens barn hava därför mycket att välja på.

Vid en diskussion om att från viss risksynpunkt sett förlägga ett pansar- regemente till Gävle framhålles, att en förläggning där kan ske under samma förutsättningar, som lågo till grund för 1942 års riksdags på Kungl. Maj:ts och de militära myndigheternas förslag fattade beslut om att pla- cera ett pansarregemente i Hälsingborg, som ju måste vara i ett oändligt många gånger mer utsatt läge än Gävle. I detta sammanhang erinras om att i gävletrakten finnas flera kronoparker, som väl kunna utnyttjas för mobiliseringsdepåer o. d. Markmyra kronopark ligger icke fullt 20 km.

från staden och Ovansjö kronopark är belägen 30 km. därifrån. Även andra kunna stå till förfogande. Inåt landet finnas flera platser med verkstäder av olika storleksordning, ett förhållande, som i detta sammanhang bör beaktas. I Gävle finnes redan luftvärn såväl för staden som för regementet.

Av det anförda torde klart framgå, att en förläggning av Göta pansarlivgarde till Gävle i övervägande hänseenden — icke minst ekonomiskt — måste vara fördelaktigare än till Enköping.

Jag får därför vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 318, besluta, att Göta pansarlivgarde skall förläggas till Gävle.

Stockholm den 15 juni 1943.

Nils Holmström.
